

Ruimte voor de Rivier – veilig en mooi landschap

Dirk Sijmons, Yttje Feddes, Eric Luiten, Jeroen Bosch (fotografie) et al., 2017. Blauwdruk, 320 pagina's, € 49,50. ISBN 978-94-92474-93-3

Begin januari 2018 krijgen de grote rivieren veel regen- en smeltwater uit het achterland te verwerken. De waterstand loopt zo hoog op, dat de geul naast de Waal bij Nijmegen meestroomt. De groene rivier bij Arnhem verandert in een neventak van de Nederrijn. De uiterwaarden van de IJssel vullen zich via recent gegraven geulen en de Noordwaard van de Biesbosch overstroomt vrijwel geheel. Het project *Ruimte voor de Rivier* doorstaat de vuurdoop.

Om hoog water ruim baan te geven heeft Rijkswaterstaat, samen met waterschappen, provincies en gemeenten het rivierenland onder handen genomen. Tussen 2006 en 2017 zijn een dertigtal projecten uitgevoerd. Dijken werden versterkt, nevengeulen gegraven, rivierbeddingen verbreed en overlaten aangelegd. Tevens zijn biodiversiteit en de ruimtelijke kwaliteit opgekrikt. *Ruimte voor de Rivier – veilig en mooi landschap* documenteert de projecten met ontwerpen, verhalen en diagrammen. Experts en ontwerpers laten hun licht schijnen over het nieuw ontstane landschap. De ene

rijksadviseur roemt het 'geacheveerde materiaalgebruik' en de andere het 'sobere rivieridroom'. Zelf zie ik vooral watermassa's en vergezichten. Niet alle projecten zijn even geslaagd. De rivierfronten van Nijmegen, Zutphen en Deventer kregen een groter spiegelend vlak voor de deur. Daar staat tegenover dat de omgeving van Slot Loevestein is veranderd in een volière. Met het boek in de hand weet je waarom.

De landschapsfotografie in het boek levert een kijkje in de keuken en stuurt je op pad. Fotograaf Jeroen Bosch paart een scherp esthetisch oog aan een panoramische blik. Zijn opnames buiten de groothoeklens uit. Al struinend portretteert hij het landschap met een waterwerk op de voorgrond, enkele passanten in het midden en een strakke

horizon in de verte. Deze manier van kijken zet zich af tegen natuurfotografie, waar menselijke invloed taboe is en grazige vegetatie staat voor ongerepte natuur.

Dijken, bruggen en beddingen worden tot op de millimeter ontworpen. Een mescherpe belijning van nieuwe dijken en geulen contrasteert met de grilligheid van afslag en aanwas. Met kribben en dammen de stroombaan verleggen is mensenwerk, net als een basaltstenen oeverbedekking opbreken voor meer natuurlijkheid. Een gegraven geul wordt echter nooit een strang, hank, of hoe een oude rivierloop ook mag heten.

Al scharrelend door het rivierenland raak ik onder de indruk van de doortastendheid waarmee de uiterwaarden zijn verbouwd. Prachtige dijklichamen, boerderijterpen, nevengeulen, kunstwerken, wandel- en fietspaden zijn het resultaat. Er zijn zoveel bruggen en paden bijgekomen, dat er in de uiterwaarden meerdere ommetjes zijn te maken. Ik verheug me op fietsen over de dijk en schaatsen op ondergelopen weilanden.

JOHAN MEEUS, REDACTIE LANDSCHAP